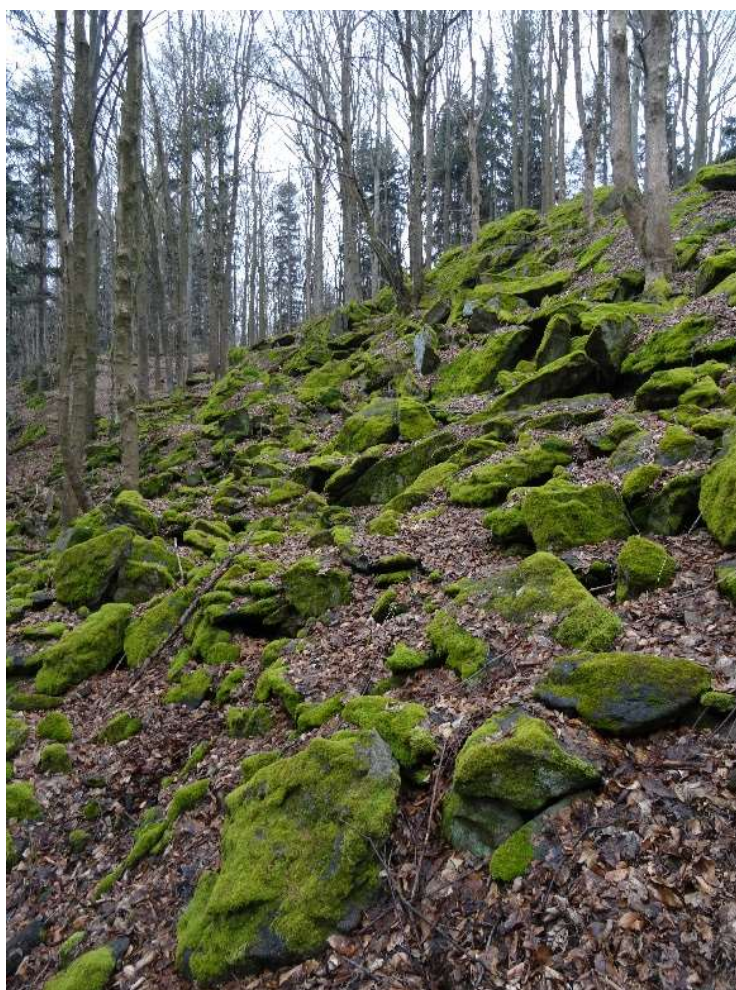

Doplnění evidovaných lokalit ochrany přírody v Kraji Vysočina: Hradiště

Dana Kodetová & Vojtěch Kodet

2020

Doplnění evidovaných lokalit ochrany přírody v Kraji Vysočina: Hradiště

Ing. Dana Kodetová & Ing. Vojtěch Kodet, Ph.D.

2020

Obsah

1) Popis lokality.....	4
2) Stručná charakteristika biocenózy.....	8
3) Shrnutí významu	10
4) Ohrožení, dosavadní péče, způsob hospodaření	10
5) Návrh ochranných opatření a péče	10
6) Návrh dalšího průzkumu a monitoringu.....	10
7) Další odborné podklady.....	10
8) Stupeň významu	10
9) Fotodokumentace	11
10) Literatura	12

V roce 2020 finančně podpořeno Krajem Vysočina, spolufinancováno Českou společností ornitologickou a realizováno ve spolupráci s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR, regionálním pracovištěm Žďárské vrchy. Děkujeme.

Vysvětlivky:

Významné druhy = Druhy zvláště chráněné + naturové + ohrožené + vzácné

Zvláště chráněné druhy = Druhy kriticky ohrožené, silně ohrožené a ohrožené dle vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb.

Naturové druhy = Druhy chráněné dle směrnic EU o stanovištích (92/43/EHS) a o ptácích (2009/147/ES)

Ohrožené druhy = Druhy kriticky ohrožené, ohrožené, zranitelné a téměř ohrožené dle červených seznamů ČR (KUČERA et VÁŇA 2005, HOLEC et BERAN 2006, GRULICH et CHOBOT 2017, HEJDA et al. 2017, CHOBOT et NĚMEC 2017).

Vzácné druhy = Druhy řídké či ojediněle se vyskytující v rámci regionu, které nemusejí být zařazeny mezi zvláště chráněné druhy, naturové druhy ani jako ohrožené druhy dle červených seznamů.

Klasifikace biotopů a jejich označení je v souladu s Katalogem biotopů ČR (CHYTRÝ et al. 2010) a jejich ohrožení podle Červeného seznamu biotopů ČR (CHYTRÝ 2020) s uvedením následujících kategorií ohrožení:

CR = kriticky ohrožený (critically endangered)

EN = ohrožený (endangered)

VU = zranitelný (vulnerable)

NT = téměř ohrožený (near threatened)

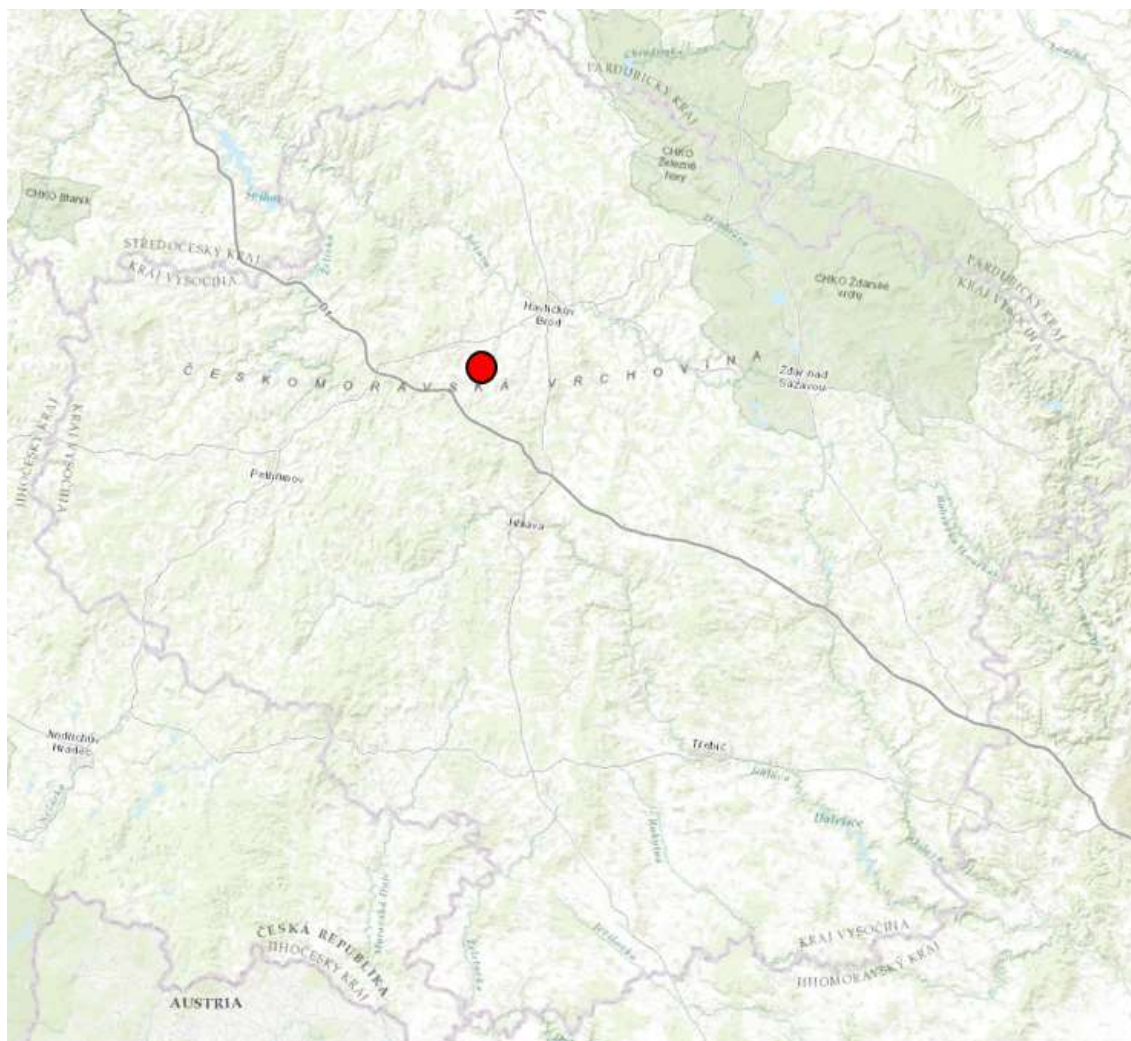
LC = nejméně dotčený (least concern)

Hradiště

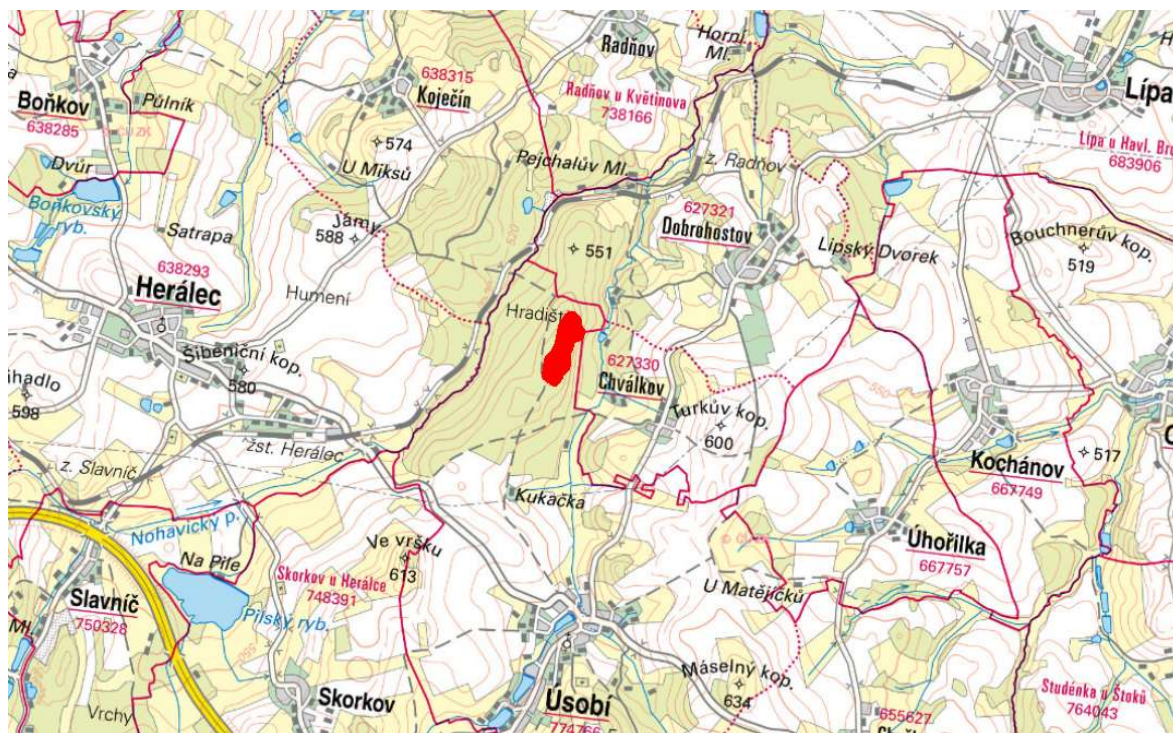
1) Popis lokality

Kraj:	Kraj Vysočina
Okres:	Havlíčkův Brod
Pověřený ob. úřad:	Havlíčkův Brod
Obec:	Úsobí
Katastrální území:	Úsobí
Lokalizace:	cca 2 km SSZ od Úsobí
Výměra:	8,1 ha
Nadmořská výška:	534 – 591 m n. m.
Mapovací kvadrát:	6458

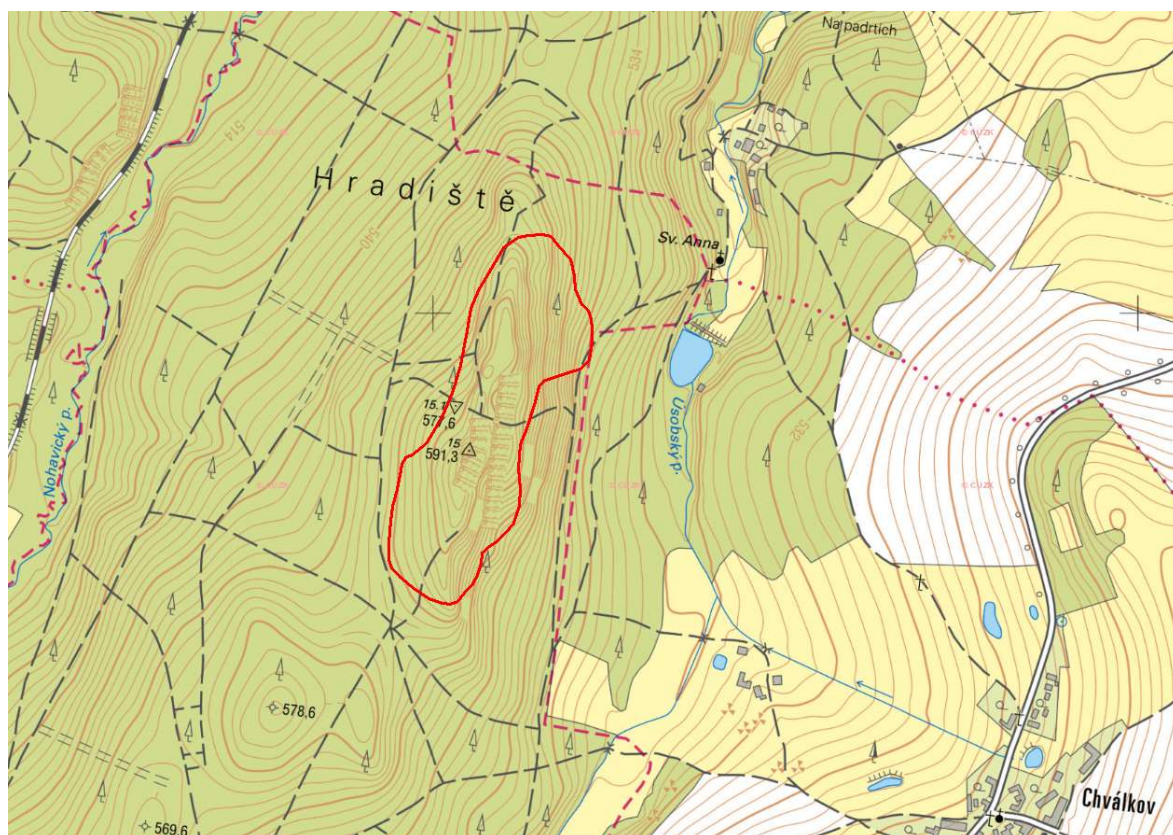
Obr.: Orientační poloha lokality v rámci Kraje Vysočina.

Obr.: Poloha lokality.

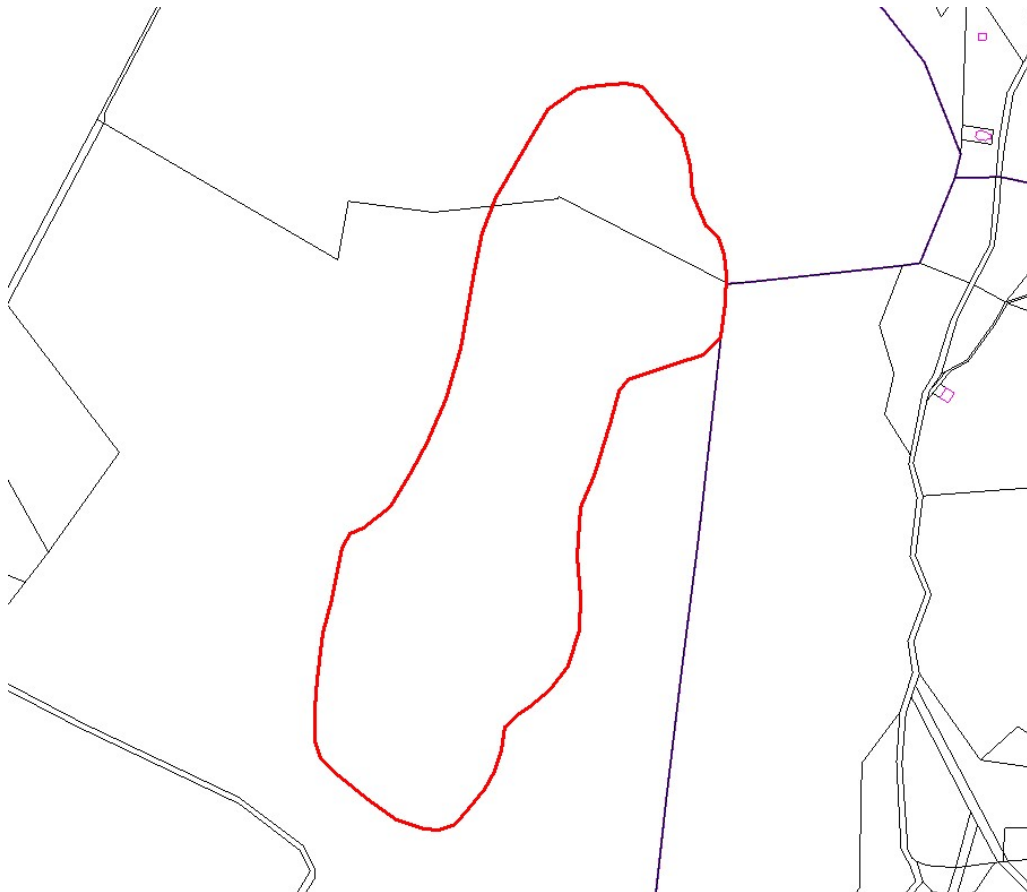
Obr.: Vymezení lokality.

Obr.: Lokalita na leteckém snímku.

Obr.: Lokalita s vymezením parcel katastru nemovitostí.

Obr.: Pohled na lokalitu od východu (Google Earth 2019).

- Na záběru jsou vidět rezavé uschlé smrky, které jsou již nyní vykáceny.

Klima:	Klimatická oblast mírně teplá, podoblast MT3 (QUITT 1971)
Geomorfologie:	Soustava: II – Česko-moravská soustava Podsoustava: IIC – Českomoravská vrchovina Celek: IIC-1 – Křemešnická vrchovina Podcelek: IIC-1D – Humpolecká vrchovina Okrsek: IIC-1D-c – Herálecká pahorkatina (DEMEK et MACKOVIČIN 2006)
Hydrologie:	povodí I. řádu (hlavní): 1 – Labe povodí II. řádu (dílní povodí hlavního toku): 1-09 – Sázava povodí III. řádu (základní): 1-09-01 – Sázava po Želivku povodí IV. řádu: 1-09-02-0800 – Martinický potok povodí IV. řádu: 1-09-02-0810 – Smerdovský potok (Vyhláška MZe č. 393/2010 Sb.)
Hydrogeologie:	Celek: 6 – Rajony v horninách krystalinika, proterozoika a paleozoika Oblast: 65 – Krystalinikum Českomoravské vrchoviny Rajon: 6520 – Krystalinikum v povodí Sázavy (Olmer et al. 2006)
Geologie:	Éra: Proterozoikum-Paleozoikum Soustava: Český masiv - krystalinikum a prevariské paleozoikum Oblast: Moldanubická oblast (moldanubikum) Region: Metamorfní jednotky v moldanubiku Horninový typ: Metamorfit Hornina: Migmatit Minerální složení: Cordierit biotit, +- sillimanit, granát, muskovit

Éra: Kenozoikum
Útvar: Kvartér
Soustava: Český masiv - pokryvné útvary a postvariské magmatity
Oblast: Kvartér
Horninový typ: Sediment nezpevněný
Hornina: Kamenitý až hlinito-kamenitý sediment
Minerální složení: Pestré (ČGS 2015)

Pedologie: Půdní typ: KA – Kambizem
Půdní varieta: KAa' – Kambizem mesobazická
Půdní subtyp: KAd – Kambizem dystriická (ČGS 2012)

Biogeografie: Biogeografická oblast: Kontinentální
Biogeografická podprovincie: 1 – Hercynská
Bioregion: 1.46 – Pelhřimovský
Biochora: 4PS – Pahorkatiny na kyselých metamorfitech 4. v.s.
(CULEK et al. 2005, 2013)

Fytogeografie: Fytogeografická oblast: M – Mezofytikum
Fytogeografický obvod: M1 – Českomoravské mezofytikum
Fytogeografický okres: 67 – Českomoravská vrchovina (BÚ ČSAV 1987)

Potenciální přirozená vegetace:
Vegetační skupina: Acidofilní bučiny a jedliny (*Luzulo-Fagion*)
Vegetační jednotka: 24 – Biková bučina (*Luzulo-Fagetum*)
(NEUHÄUSLOVÁ et al. 1997)

Přírodní lesní oblast: 16 – Českomoravská vrchovina (Vyhláška MZe č. 83/1996 Sb.)

Ekosystémová a biotopová charakteristika: Starší suťový les a květnatá bučina na skalním hřbítku. Vymapované přírodní biotopy na lokalitě a v jejím okolí s uvedením kategorie ohrožení jsou znázorněny na obrázku níže.

2) **Stručná charakteristika biocenózy**

Fragment starší bučiny s náznaky suťového lesa na skalnatém hřbítku se suťovisky. Dominantním porostním druhem je zde buk lesní (*Fagus sylvatica*), vtroušeně smrk ztepilý (*Picea abies*), třešeň ptačí (*Prunus avium*), jedle bělokorá (*Abies alba*), lípa srdčitá (*Tilia cordata*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*) i mléč (*A. platanoides*), dub letní (*Quercus robur*), bříza bělokorá (*Betula pendula*), borovice lesní (*Pinus sylvestris*), modřín opadavý (*Larix decidua*), jilm horský (*Ulmus glabra*). V okolí probíhá kalamitní kůrovcová těžba, a proto na lokalitu navazují paseky.

Ze zvláště chráněných druhů rostlin zde roste ve velmi malé populaci sněženka podsněžník (*Galanthus nivalis*), z dalších druhů např. samorostlík klasnatý (*Actaea spicata*), dymnivka bobovitá (*Corydalis intermedia*), hrachor jarní (*Lathyrus vernus*), šťavel kyselý (*Oxalis acetosella*), vraní oko čtyřlíst (*Paris quadrifolia*), mařinka vonná (*Galium odoratum*), pitulník horský (*Galeobdolon montanum*), kokořík mnohokvětý (*Polygonatum multiflorum*), bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*), ostřice prstnatá (*Carex digitata*), jaterník podléška (*Hepatica nobilis*), konopice sličná (*Galeopsis speciosa*). Z kapradin zde roste např. osladič obecný (*Polypodium vulgare*), kapraď rozložená (*Dryopteris dilatata*), kapraď samec (*Dryopteris filix-mas*), bukovník kapraďovitý (*Gymnocarpium dryopteris*).

Z lokality je známo hnízdění anebo hnízdní výskyt řady druhů ptáků. Ze 7 zvláště chráněných druhů ptáků to jsou 3 druhy sov: výr velký (*Bubo bubo*), sýc rousný (*Aegolius funereus*), kulíšek nejmenší (*Glaucidium passerinum*), 2 druhy dravců: jestřáb lesní (*Accipiter gentilis*), krahujec obecný (*Accipiter nisus*), z ostatních nepěvců holub doupňák (*Columba oenas*), z pěvců lejsek malý (*Ficedula parva*) a z dalších naturových druhů datel černý (*Dryocopus martius*). Z běžnějších druhů nepěvců puštík obecný (*Strix aluco*), káně lesní (*Buteo buteo*), strakapoud velký (*Dendrocopos*

3) Shrnutí významu

Významná lokalita přírodě blízké lesní vegetace se zachovalými přírodními biotopy s přítomností většího množství starých a doupných stromů s výskytem zvláště chráněných a ohrožených druhů. Lokalita je významným hnízdištěm ptáků a celkově významným ostrůvkem pro biodiverzitu v jinak převážně intenzivně obhospodařovaných lesních monokulturách s převahou jehličnanů.

4) Ohrožení, dosavadní péče, způsob hospodaření

Stávající porosty vznikly díky příznivému lesnickému hospodaření na lokalitě. Ohrožení představuje případná plošná obnova lesa, kdy by došlo k vykácení starých stromů. Mýtní porosty budou jistě určeny k těžbě.

5) Návrh ochranných opatření a péče

Neprovádět obnovu lesa holosečemi, upřednostňovat podrostní způsob a jednotlivý či skupinový výběr s ohledem na zachování dřevinné skladby, tak aby zůstal charakter vzrostlého lesa a vznikaly druhově a prostorově diferencované porosty. Při obnově podporovat dominantní podíl autochtonních listnáčů pestřejšího druhového složení se zastoupením jedle bělokoré, ponechávat část starých stromů na dožití a k úplnému rozpadu jednotlivě i v menších skupinkách.

Jedná se o ornitologicky významnou lokalitu, kde se vyskytují a rozmnožují chráněné a ohrožené druhy ptáků. Pro výskyt a hnízdění vzácných, chráněných a ohrožených druhů ptáků i pro celkové zachování pestrého druhového společenstva ptáků je důležité zajistit dostatek úkrytů před predátory i pro stavbu hnízd a dostatek potravy, zejména bezobratlých, což významně ovlivňuje i jejich hnízdní hustotu. Jednou z hlavních zásad ochrany hnízdicích ptáků je neprovádět lesnické práce v době jejich hnízdění a ideální je zachovat klid na lokalitě již od poloviny zimy, kdy některé druhy obsazují svá hnízdní teritoria. Nežádoucí je existence mysliveckých zařízení, zejména umístování krmelišť pro divoká prasata, kterými dochází k lákání této zvěře na lokalitu. Divoká prasata mají významný negativní dopad na ptáky hnízdicí na zemi. Krmeliště pro divoká prasata by se měla zakládat mimo ornitologicky významné lokality, respektive co nejdále od nich.

Žádoucí by bylo alespoň vybrané části porostu ponechat samovolnému vývoji, aby zde byl les pralesovitého typu s množstvím starých doupných a odumírajících stromů, s ponechávanými torzy, padlými stromy a s množstvím tlejícího dřeva. Části porostu je možné udržovat prosvětlené s hájovým charakterem. Výběr konkrétních ploch pro ponechání samovolnému vývoji a pro udržování světlejšího lesa by měl být volen podle typu vegetace, existence ohrožených společenstev, výskytu chráněných a ohrožených druhů rostlin, hub i živočichů, zejména bezobratlých, neboť ptáci se vzhledem ke své vysoké mobilitě oproti řadě jiným organismům dokáží lépe přizpůsobit, respektive svoji niku si jednoduše najít, pokud je na lokalitě přítomná. Rozmanité podmínky umožňují výskyt pestřejšího spektra organismů.

6) Návrh dalšího průzkumu a monitoringu

Žádoucí je monitoring nejohroženějších druhů na lokalitě. Zajímavé výsledky by mohl přinést průzkum mykologický a entomologický, případně i dalších skupin.

7) Další odborné podklady

AOPK ČR (2020): Nálezová databáze ochrany přírody.

8) Stupeň významu

I

9) Fotodokumentace

25. 3. 2016

8. 4. 2019

25. 3. 2016

10) Literatura

- BÚ ČSAV, 1987: Regionálně fytogeografické členění ČSR. Mapa 1 : 600 000. – *Academia, Praha*.
- CULEK M. [ed.], 2005: Biogeografické členění České republiky, II. díl. – *AOPK ČR, Praha: 1–590*.
- CULEK M., GRULICH V., LAŠTŮVKA Z. et DIVÍŠEK J., 2013: Biogeografické regiony České republiky. – *Masarykova univerzita, Brno: 1–447*.
- ČGS, 2012: Půdní mapa České republiky 1 : 50 000. – *Česká geologická služba, Praha*.
- ČGS, 2015: Geologická mapa České republiky 1 : 50 000. – *Česká geologická služba, Praha*.
- DEMEK J. et MACKOVIČIN P. [ed.], 2006: Zeměpisný lexikon ČR. – 2. vyd., *AOPK ČR, Brno: 1–580*.
- GRULICH V. et CHOBOT K. [ed.], 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Cévnaté rostliny. – *Příroda, Praha, 35: 1–178*.
- HEJDA R., FARKAČ J. et CHOBOT K. [ed.], 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. – *Příroda, Praha, 36: 1–612*.
- HOLEC J. et BERAN M. [ed.], 2006: Červený seznam hub (makromycetů) České republiky. – *Příroda, Praha, 24: 1–282*.
- CHOBOT K. et NĚMEC M. [ed.], 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Obratlovci. – *Příroda, Praha, 34: 1–182*.
- CHYTRÝ M. [ed.], 2020: Červený seznam biotopů České republiky. – *Příroda, Praha, 41: 1–172*.
- CHYTRÝ M., KUČERA T., KOČÍ M., GRULICH V. et LUSTYK P. [ed.], 2010: Katalog biotopů České republiky. – 2. vyd., *AOPK ČR, Praha: 1–448*.
- KUČERA J. et VÁŇA J., 2005: Seznam a červený seznam mechorostů České republiky (2005). – *Příroda, Praha, 23: 1–104*.
- NEUHÄUSLOVÁ Z., MORAVEC J., CHYTRÝ M., SÁDLO J., RYBNÍČEK K., KOLBEK J. et JIRÁSEK J., 1997: Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky 1 : 500 000. – *Botanický ústav AV ČR, Průhonice*.
- OLMER M., HERRMANN Z., KADLECOVÁ R., PRCHALOVÁ H., BURDA J., ČURDA J., KREJČÍ Z., SKOŘEPA J., HARTLOVÁ L. et MICHLÍČEK E., 2006: Hydrogeologická rajonizace České republiky. – *Sbor. geol. Věd, Hydrogeol. inž. Geol., 23: 5–32*.
- QUITT E., 1971: Klimatické oblasti Československa. – *Geografický ústav ČSAV, Brno: 1–73*.

Legislativa:

- Směrnice 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (směrnice o stanovištích).
- Směrnice 2009/147/ES, o ochraně volně žijících ptáků (směrnice o ptácích).
- Vyhláška MZe č. 83/1996 Sb., o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů.
- Vyhláška MZe č. 393/2010 Sb., o oblastech povodí.
- Vyhláška MŽP č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.